

JOAN F. MATEU BELLÉS^a
CARLES SANCHIS IBOR^b

FRANCESCA SEGURA, ENTRE AULES I RAMBLES

Durant molts anys, la professora Segura ha tingut al despatx un gran mapa geomorfològic de l'illa de Menorca penjat en la paret de la porta, vora una taula auxiliar redona en què s'acumulaven intermitentment altres mapes. Enfront, baix l'ample finestral que dona al pati interior de la Facultat, es van amuntegar algunes caixes amb mostres de roques, tubs de cartó i un marc reglat d'un metre quadrat per classificar textures sedimentàries fluvials. La taula de treball tenia al damunt tots els estris de la feina de gabinet, alguna foto familiar i una tassa de té per als moments de tranquil·litat. Al davant, un llarg armari-prestatgeria cobria tota una paret, acumulava llibres d'hidrologia i geomorfologia, i una mostra de lava cordada. Sobre les portes de l'armari estaven apegades moltíssimes fotografies de viatges i treballs de camp. En algunes es reconeixien les siluetes, una mica descolorides per la llum solar, de companys i companyes de recerca. Al darrere de l'escriptori hi havia altres dibuixos i cartografies, i entre tots destacava, acuradament emmarcat, un magnífic dibuix d'un relleu calcari del Mondúver fet pel professor Vicenç Rosselló, amb una antiga foto de carnet del mestre pinçada al cantonet.

En els detalls de tota aquesta matèria, dipositada pensadament, podem llegir moltes coses intangibles de la trajectòria i el caràcter de la nostra companya. Les fotografies ens refereixen una geògrafa viatgera i entusiasta del treball de camp, bona caminadora, en temps d'oci o de feina. Les mostres de roques i els mapes, desvelen un interès per fer teoria al camp i pràctica a l'aula, per tractar de motivar a un alumnat amb un perfil que ha anat canviant molt durant les últimes dècades. Les siluetes mig esborrades mostren la voluntat de no oblidar-se de les bones companyies i jornades de treball, malgrat el pas del temps.

QUARANTA ANYS ENTRE AULES I RAMBLES

El dibuix geomorfològic del mestre, en posició privilegiada, ens porta a situar l'arribada d'una jove Francesca Segura al Departament en 1983, incorporada com a becària de doctorat després d'haver

a Departament de Geografia, Universitat de València. Av. Blasco Ibáñez, 28, 46010 València. juan.mateu@uv.es, <https://orcid.org/0000-0001-8096-4667>

b Centre Valencià d'Estudis del Reg, Universitat Politècnica de València. Camí de Vera s/n, 46022 València. csanchis@upv.edu.es, <https://orcid.org/0000-0002-8795-2922>

defensat amb èxit la seua tesina de llicenciatura sobre les terrasses de la rambla de Cervera (Segura, 1984). En arribar a la Universitat de València, Vicenç M. Rosselló i Verger havia trobat un país que era pràcticament *terra ignota* per al món acadèmic, com ell mateix va expressar. Per revertir aquesta penosa situació, a poc a poc anava encomanant el reconeixement geogràfic de diferents àmbits als deixebles que s'iniciaven en la recerca. La investigadora, nascuda i criada a Xert, un balcó immillorable sobre la rambla de Cervera, tenia a la mà ocupar-se dels rius secs, als quals dedicà els primers quatre anys d'investigació, fins a defensar i publicar la tesi *Las ramblas valencianas. Algunos aspectos de geomorfología, sedimentología e hidrología*. Res més defensar-la es va unir a l'equip docent del Departament com a professora ajudant, posició que ocupà fins a l'any 1991, en accedir a la titularitat com a professora d'Hidrologia. Vint anys després, l'abril de 2011, va promocionar a catedràtica de Geografia Física, càrrec que ha exercit fins a 2024. Durant els quaranta anys de docència, ha impartit lliçons a molts geògrafs, historiadors i ambientalistes, principalment en matèries relacionades amb la hidrologia, la geomorfologia, la cartografia i els riscos naturals. Bona part d'aquesta activitat ha tingut lloc als respectius i consecutius graus i llicenciatures, però també a diversos màsters i cursos de postgrau, amb una dedicació contínua a dos d'ells, el de Contaminació, Toxicologia i Sanitat Ambiental i el de Tècniques de Gestió del Territori i el Medi Ambient.

La professora Segura ha desenvolupat tota la seua carrera professional al Departament de Geografia de la Universitat de València, amb dos breus parèntesis. El primer, al Departament d'Enginyeria Hidràulica i Medi Ambient de la Universitat Politècnica de València, com a professora invitada entre els anys 1990 i 1991, integrada en l'equip dirigit per Juan Marco Segura. El paper d'aquest catedràtic ha estat clau per a alçar un pont entre Geografia i Enginyeria durant les darreres quatre dècades, pel qual han creuat persones, coneixements i idees d'un costat a l'altre, en un profitós aprenentatge comú. Des d'una vora caminava el coneixement sobre geomorfologia, inundacions històriques i territori, mentre de l'altra viatjaven les tècniques quantitatives d'hidrologia i hidràulica més novadores. La metàfora del pont no és innocent. Davant d'alguns d'ells i d'altres obres fluvials, la professora Segura amb freqüència es detenia i recordava als companys que les infraestructures havien de respectar l'espai de mobilitat fluvial, ressaltant la necessitat d'elaborar solucions que s'adaptaren a la dinàmica fluvial. El pont, a més d'establir enriquidors vincles personals, ha contribuït d'alguna manera a reforçar l'aposta de Juan Marco per una enginyeria hidràulica i una gestió d'inundacions que progressara des de posicions de sotmetiment de la natura cap al disseny d'estratègies per treballar amb ella, en la línia del que darrerament s'anomenen solucions basades en la naturalesa (NBS).

El segon parèntesi, més breu, va tindre lloc durant els mesos estivals de 2011 a la School of Geography de la Queen Mary University of London, on Francesca treballà amb Angela Gurnell, actualment professora emèrita de Geografia Física, estudiosa dels rius i de les interaccions entre vegetació i processos fluvials. L'estada va donar impuls a una internacionalització de les investigacions de la professora Segura sobre rius efímers i semipermanents mediterranis, amb treballs desenvolupats al Millars (Garófano et al., 2013), Rambla de Cervera (Segura i Sanchis, 2013), Girona (Segura et al., 2016), Palància (Sanchis i Segura, 2017) o Serpis (Sanchis et al., 2019).

Figura 1. La professora Segura amb el seu mestre, Vicenç M. Rosselló, al Saló de Graus de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de València

Francesca Segura mai no ha defugit la gestió i les responsabilitats col·lectives, ans al contrari, va ser la primera dona i la primera professora titular que va assumir la direcció del Departament de Geografia, la secretaria de la qual ha ocupat en dues etapes. També va dirigir l'esmentat màster de Tècniques de Gestió del Territori i el Medi Ambient; ha exercit altres càrrecs de responsabilitat en comissions acadèmiques; i ha sigut membre de la Junta de la Facultat de Geografia i Història en dos períodes. A més, durant quasi una dècada va formar part de la Comissió d'Extensió Universitària.

Sempre ha entès que la docència universitària no acaba en l'aula i que els professors ens deguem a una societat a la qual retornar, en la mesura del possible, el que obtenim de la recerca. Per això ha participat en diverses presentacions, conferències i taules redones, així com en nombrosos treballs de divulgació, a través d'obres col·lectives (Segura, 1992, 1994; Segura et al., 2016a, 2016b), de la revista *Mètode* (Segura, 2003, 2012) o de publicacions locals (Segura, 2014; Segura i Beltran, 2017). Al mateix temps, s'ha implicat en la gestió del territori, principalment en estudis relacionats amb el risc d'inundació, però també en el maneig dels sistemes naturals. Ha col·laborat per a la Generalitat Valenciana en diverses etapes de l'elaboració del reeixit Pla d'Acció Territorial enfront del Risc d'Inundació de la Comunitat Valenciana (PATRICOVA) i en els estudis previs del (actualment amenaçat) Pla d'Acció Territorial de la Infraestructura Verda del Litoral (PATIVEL). Ha participat en l'elaboració del Sistema

Figura 2. La professora Segura durant el seu discurs de recepció a l'Institut d'Estudis Catalans, en octubre de 2017

Font: Arxiu de l'Institut d'Estudis Catalans.

activament, entre 1997 i 2002, en la Comissió de Normalització Lingüística de la Universitat de València. Des de juny de 2015, és membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'Institut d'Estudis Catalans, dins l'àrea de Geografia. El discurs de recepció en aquesta acadèmia el pronuncià en octubre de 2017, sota el títol *Canvis ambientals i antròpics recents en els sistemes fluvials mediterranis: crònica d'una destrucció anunciada* i la resposta al discurs va anar a càrrec del seu mestre, Vicenç M. Rosselló, membre emèrit de la Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'Institut (figura 2).

TOTA LA VIDA HE TREBALLAT EN RIUS

Arribats ací, és difícil destacar quines han sigut les contribucions més destacables de la recerca de la professora Segura. Assumint el risc de deixar-nos moltes aportacions de valor, hem seleccionat algunes i adreçem a qui ens llig a completar-les amb un repàs de les referències que llistem al final d'aquest prefaci. Ens limitarem a tres espais de treball –les rambls i rius secs mediterranis, les desembocadures i les albuferes mediterrànies– i a dos processos –les inundacions i les restauracions fluvials–.

Nacional de Cartografia de Zones Inundables (SNCZI) de la demarcació del Xúquer i en el Pla d'AVINGudes elaborat en aquesta conca després de la desfeta de 1982. I, finalment, ha contribuït en altres estudis d'inundabilitat i ordenació del territori d'escala local, comarcal o d'espais naturals protegits.

Treballant en aquest àmbit, va contribuir al reconeixement de la Geografia Física com a ciència aplicada i com a professió, ja que la disciplina havia romàs apartada de la gestió i planificació dels rius durant la major part del segle xx. A més a més, va endinsar-se i va saber fer-se un lloc en un àmbit professional que a les acaballes del segle passat encara estava extremadament masculinitzat. Com ella ha expressat en alguna ocasió: «És ben cert que ser dona i geògrafa entre els professionals que gestionen els rius poden ser dos hàndicaps, però al final el més important és marcar-se un objectiu i seguir avançant. El reconeixement i la col·laboració arriben amb el pas del temps» (Segura, 2017).

Al llarg de tota la seua carrera, la professora Segura ha demostrat un fermíssim compromís amb la normalització del valencià i la defensa dels drets dels valencianoparlants. Ho ha fet donant carta de naturalitat a l'ús del valencià com a llengua vehicular en totes les activitats acadèmiques, siguen administratives, de recerca o docents, i no fent cap pas arrere davant cap oblit o menyspreu. Això va dur-la a participar

Les rambles són, inequívocament, l'espai al qual ha dedicat més temps i on ha generat més aportacions. «Tota la vida he treballat en rius –ens diu la professora Segura (2017)– i, especialment, en uns rius molt particulars, els efímers. Rius secs, torrents, rieres, barrancs, rambles..., moltes denominacions per a parlar de rius poc o mal considerats». Les primeres aproximacions s'adreçaren a la sistematització de la dinàmica i les formes d'aquests rius secs, a partir dels exemples septentrionals valencians analitzats en la seua tesi doctoral (Segura, 1990). La professora Segura va estudiar uns caixers de canals trenats (*braided*), coberts per dipòsits de còdols que adoptaven formes principalment longitudinals, i va establir la vinculació d'aquestes amb les particularitats de la hidrologia i la litologia del Maestrat.

Quan la investigadora va examinar aquestes rambles estaven produint-se canvis substancials en el seu capteniment i morfologia, amb conseqüències de les quals ja ens alertava: «les rambles són sistemes en els quals s'interrelacionen nombrosos elements que guarden entre sí un precari equilibri. La modificació de qualsevol d'aquests factors pot provocar reaccions difícils de prevenir i controlar, amb greus perjudicis per al conjunt del sistema» (Segura, 1990). Amb el pas dels anys, amb una reiterada observació de la seua evolució, va aprofundir en els processos de canvi induïts per les activitats humanes i les variacions climàtiques, per construir-ne un model evolutiu. Les conques vessants, reforestades per l'abandó agrícola i ramader associat a l'èxode rural, i els caixers, buidats per la rapinya d'àrids i barrats pels embassaments, havien reduït al mínim la disponibilitat de sediments als rius mediterranis. Sense aquesta matèria, els caixers han estat colonitzats per la vegetació i s'han estretit. Al mateix temps, s'encaixaven, reduïen el nombre de canals i perdien mobilitat. A penes queden rambles al Mediterrani peninsular com les de vastos codolars que documentà la jove investigadora en la seua tesi. Ara bé, la professora Segura ha pogut reconstruir el procés de transformació, ha elaborat un model interpretatiu divulgat en diversos treballs (Segura i Sanchis, 2013; Segura 2017). Al mateix temps, no ha parat de denunciar els negatius efectes que l'abusiva extracció de grava està generant en rambles i rius, afectant també greument les desembocadures i els sistemes litorals, que ara i per molts anys restaran mancats d'alimentació.

La connexió sedimentària entre aquests sistemes fluvials i litorals ha dut la professora Segura a treballar en desembocadures, restingues i albuferes mediterrànies. A les desembocadures és on es fa més evident la interferència entre la dinàmica marina i la dels rius, però en substrats calcaris de vegades es posa en relleu la dinàmica càrstica, com desvelen els seus treballs sobre les cales mediterrànies, a les que també arribà de la mà del mestre Rosselló (Rosselló et al., 2002; Segura 2012, 2021; Gómez-Pujol et al., 2013; Fornós et al., 2017). Bona part d'aquesta recerca costanera respon a una prolongada col·laboració amb l'amiga i companya Eulàlia Sanjaume, i amb l'esmentat Josep Pardo. Els seus treballs han permés reconstruir l'evolució quaternària de bona part dels aiguamolls costaners del nord del golf de València (Segura et al., 1995), amb especial atenció al cas del Prat de Cabanes-Torreblanca (Sanjaume i Segura, 1986; Sanjaume et al., 2016; Segura et al., 1997). Allí, a més, van analitzar el comportament de la restinga regressiva, afectada per la pèrdua d'alimentació sedimentària que està debilitant aquests dipòsits costaners en bona part del Mediterrani (Sanjaume et al., 1990). Dins l'àmbit del balanç sedimentari dels aiguamolls, també cal destacar la investigació desenvolupada sobre les taxes de sedimentació de l'Albufera de València (Sanjaume et al., 1992), que va replicar encertadament tot un seguit de desafortunades estimacions prèvies, segons les quals, l'estany hauria d'estar actualment completament reblit.

La tasca investigadora de la professora Segura ens deixa una aproximació integral al fenomen de les riuades mediterrànies, particularment de les crescudes sobtades (*flash floods*). Aquesta visió cobreix, des dels processos de generació pluja-escolament (Camarasa i Segura, 2001a, 2001b) a les distorsions que les actuacions humanes introdueixen en el capteniment dels fluxos desbordats (Segura, 2017). En aquest enfocament de la recerca es detecta, sens dubte, l'efecte catàrtic que les inundacions del Xúquer dels anys 1982 i 1987 tingueren sobre el Departament de Geografia de la Universitat de València, singularment sobre l'àrea de Geografia Física. La professora Segura, juntament amb la professora Carmona, elaboraren un primer treball sobre la revinguda del Xúquer de 1987, al que seguiren moltes altres contribucions en diferents àmbits del país recurrentment afectats per aquests processos (Carmona i Segura, 1989; Segura i Carmona, 1999; Segura, 2006; Segura et al., 2016).

Una de les aportacions més interessants de Francesca Segura (2004) ha estat l'elaboració d'un model interpretatiu dels processos d'inundació en ventalls al·luvials, un treball que resulta un magnífic assaig de sistematització de bona part dels estudis efectuats durant la dècada i mitja anterior sobre les diferents planes costaneres valencianes. En aquestes planes, configurades per superposicions de ventalls al·luvials de topografies convexes, els fluxos desbordats generen divergències a les corbes i als punts d'intersecció dels cons. La investigadora elaborà un model que classifica cada forma en funció de la resposta que presenta durant les revingudes, ressaltant el paper clau dels paleocaixers en el drenatge de la superfície dels ventalls, la concentració de fluxos en les depressions intercons i marjals, o les variacions de la càrrega sedimentària en cadascun d'aquests àmbits. A més, la professora Segura va ressaltar com aquesta dinàmica natural es complica enormement degut a una acció antròpica -ponts, carreteres, desviaments, cobriments i ocupacions de caixers- que modifica, de forma més o menys subtil, les condicions originals del modelat terrestre. Aquesta reflexió ha estat un suport científic clau per a la incorporació de la Geomorfologia en els estudis d'inundabilitat i en la planificació recent de la gestió d'inundacions, tant a l'esmentat PATRICOVA com al SNCZI de la demarcació del Xúquer.

Aquest coneixement dels sistemes fluvials ha dut la investigadora a examinar las actuacions de restauració executades sobre els rius mediterranis durant les darreres dècades i a revisar els principis, de vegades no massa sòlids, que fonamentaven bona part d'aquestes actuacions. En alguns casos, s'han volgut trasplantar visions del món atlàntic i dels rius perennes als nostres rius secs, donant un pes exagerat a la presència d'aigua i a la vegetació associada, entenenent i dissenyant caixers fluvials com «un mero contenedor del agua y de la biota» (Segura i Sanchis, 2015). Amb molta més freqüència, l'errada ha estat oblidar la importància de que, junt amb el transport d'aigua, la funció principal dels rius és transportar sediments –«funcions sense les quals els rius no són rius» (Segura, 2017)–, i en conseqüència s'ha subestimat la capacitat del riu per a autorregenerar-se i trobar un nou equilibri després de patir qualsevol alteració antròpica. És a dir, *els projectes de recuperació fluvial en molts de casos haurien de consistir només en deixar treballar el riu* (Segura, 2017), en donar-li llibertat per a ajustar-se a les noves condicions hidrogeomorfològiques posteriors a una determinada pertorbació. Aquests plantejaments defensats per la investigadora requereixen una visió de la naturalesa dels sistemes fluvials, no com una foto fixa o un clixé imaginat per la societat, sinó com un metabolisme dinàmic amb una alta capacitat homeostàtica.

UN HOMENATGE MULTIDISCIPLINAR

Fa pocs mesos, Francesca Segura va repartir entre els professors més joves bona part dels llibres de la prestatgeria del seu despatx. Arrere han quedat quatre dècades d'esforços, desafiaments, entrebancs i èxits que jalonen una llarga i productiva carrera professional. Ara li retem homenatge amb motiu d'una felïç jubilació amb aquest número de *Cuadernos de Geografía*. De la mateixa manera que el seu despatx ens diu moltes coses d'ella, l'índex d'aquest volum ens desvela informació rellevant sobre la seua trajectòria, espais i àmbits de treball. Un dels articles, redactat pels companys Joan Carles Membrado i Jorge Hermosilla, ens remet al seu paisatge domèstic, els olivars del Baix Maestrat, els que la professora Segura cultiva, pels quals passeja i sobre els quals també ha escrit (Segura, 2014). Altres dos treballs, els signats per dos temes que ha atret l'atenció de la investigadora, com el signat per Aitana Pastor sobre la influència de la hidrologia en el comportament dels vessants, o fins i tot la seua preocupació, com la conversió de barrancs en carrers que ací analitza Sergio Badenes.

Altres tres textos són obra d'investigadors espanyols –i els seus equips– amb els que ha mantingut una col·laboració intermitent i una amistat permanent: el geòleg Andrés Díez-Herrero i els geògrafs Juan Antonio Marco Molina, Pablo Giménez Font (figura 3) i Emma Pérez-Chacón. En el cas dels tres últims, no podem ignorar que són contribucions enfortides per la comunitat d'aprenentatge que és el Grup de Geografia Física de l'Associació Espanyola de Geografia (AGE) i per la convivència compartida anualment per les Jornades de Camp que aquest grup organitza (figura 4).

Figura 3. La professora Segura raonant amb Juan Antonio Marco sobre el llit de la Rambla d'Abanilla, amb el Paredón de Benferri al darrere, en juny de 2023

Font: Pablo Giménez Font.

El volum destil·la interdisciplinarietat. Francesca Segura ha afirmat en alguna ocasió que el seu treball als rius l'ha dut a treballar «en la frontera de la geografia» i a col·laborar amb diversos professionals

de l'enginyeria o la geologia. Aquesta multidisciplinarietat «me la va inculcar el doctor Rosselló i és una de les lliçons més importants que he après» (Segura, 2017). Per això, en la resta del volum figuren contribucions d'autors de diverses disciplines que han col·laborat amb la professora Segura ha treballat en diversos projectes de recerca.

Figura 4. Francesca Segura amb Ana Camarasa, María José López i Carles Sanchis a les Jornades de Camp de Geografia Física de 2023, al peu del volcà Tajogaite

Joan J. Fornós (figura 5) encapçala una contribució sobre l'Albufereta de Pollença. Ell va liderar un projecte sobre el carst i la morfogènesi litoral de les costes balears i valencianes que, a més d'explicar la disposició del magnífic mapa geomorfològic de Menorca que ha adornat el despatx de Francesca Segura les últimes dues dècades, va servir per a caracteritzar la interacció entre processos fluvial, marins i el col·lapse de dolines. Josep Pardo, que també va participar en aquest projecte (Figura 5), signa una altra contribució sobre cordons dunars. Ha estat un amic i col·laborador habitual, amb el que comparteix la preocupació per la interrupció del subministrament de sediments als sistemes costaners. Alfredo Ollero i Juan Pedro Martín-Vide són dos referents de l'estudi dels sistemes fluvials peninsulars. Amb ells i amb els membres dels seus equips, que ací coincideixen en un treball sobre el riu Ebre, ha conversat en moltes ocasions sobre la gestió dels espais fluvials (figura 6). Finalment, Gerardo Benito lidera un grup interdisciplinari, amb membres del Museu Nacional de Ciències Naturals, la Universitat Autònoma de Madrid i altres centres de recerca, amb el que Francesca ha desenvolupat diversos projectes de recerca durant l'última dècada. Són treballs que els ha dut a recórrer, en amenes i llargues jornades de camp, els llits de les ramblas de la Viuda, Cervera i el Palància (figura 7).

Figures 5, 6 i 7. Tres imatges al final de llargues jornades de camp. Dalt, amb Jesús Palomar, Josep Pardo, Joan J. Fornós, Lluís Gómez-Pujol, Jorge Riquelme i Vicenç Rosselló a Menorca, l'any 2006. A l'esquerra, amb Josep Pardo, Juan Pedro Martín-Vide i Carles Ferrer-Boix a la presa de Maria Cristina en 2023. A la dreta, instal·lant sensors d'impacte en un gual de formigó que travessa la rambla de Cervera en Enroig (Xert), amb Mikel Calle, Gerardo Benito i María Pilar Rabanaque en 2022.

Acabem. Ho fem confessant que ens ha costat redactar aquest text mantenint la formalitat de parlar de la professora Segura, perquè per a nosaltres sempre ha sigut Paqui. La companya que ens ha demostrat estima, sinceritat, fidelitat i una insuficientment agraïda capacitat per a dir-nos quatre coses ben dites quan necessitàvem que algú ens les diguera. Ara, en el dia a dia del Departament, trobem a

faltar la seua presència, consell i conversa. Ja no podrà ser al seu despatx, però ben segur que trobarem altres espais per no perdre aquests privilegis.

REFERÈNCIES

- Camarasa, A. & Segura Beltran, F. S. (2001a). Las crecidas en ramblas valencianas mediterráneas. *Estudios Geográficos*, LXII, 649-673.
- Camarasa, A. & Segura Beltran, F. S. (2001b). Flood events in mediterranean ephemeral streams (ramblas) in Valencia region, Spain. *Catena*, 45, 229-249.
- Fornós, J. J., Gómez-Pujol, Ll., Rosselló, V. M., Gelabert, B., Segura, F., & Pardo-Pascual, J. E. (2017). Las costas rocosas del Migjorn de Menorca: acantilados y calas. En Gómez-Pujol, L. i Pons, G. X. (eds). *Geomorfología Litoral de Menorca. Dinámica, evolución y prácticas de gestión* (pp. 29-45), 25. Palma de Mallorca: Societat d'Història Natural de les Balears.
- Garófano-Gómez, V., Martínez-Capel, F., Bertoldi, W., Gurnell, A., Estornell, J. & Segura-Beltrán, F. (2013). Six decades of changes in the riparian corridor of a Mediterranean river: a synthetic analysis based on historical data sources. *Ecology*, 6-4, 536-553.
- Rosselló, V. M., Fornós, J. J., Gelabert, B., Giménez, J., Ginés, J., Pardo, J., & Segura, F. S. (2002). El papel del karst en el macromodelado litoral: el ejemplo de las calas de las islas Baleares. En Carrasco, F., Durán, J. J., & Andreo, B. (eds). *Karst and environment* (pp. 329-335).
- Sanchis-Ibor, C., Segura-Beltran, F., & Almonacid-Caballer, J. (2017). Channel forms recovery in an ephemeral river after gravel mining (Palancia River, Eastern Spain). *Catena*, 158, 357-370.
- Sanchis-Ibor, C., Segura-Beltran, F., & Navarro, A. (2019). Channel forms and vegetation adjustment to damming in a Mediterranean gravel-bed river (Serpis River, Spain). *River Research and Applications*, 35(1), 37-47.
- Sanjaume, E., Segura Beltran, F. S., & Pardo, J. E. (1990). Procesos y formas en una restinga en retroceso: el caso de la Albufera de Torreblanca. *Actas de la I Reunión Nacional de Geomorfología*. Teruel: Prensas Universitarias de Zaragoza, 375-384
- Sanjaume, E., Segura Beltran, F. S., Lopez, M. J., & Pardo, J. E. (1992). Tasas de sedimentación en la Albufera de Valencia. *Cuadernos de Geografía*, 51, 63-81.
- Segura Beltran, F. S. (1984). Las terrazas de la Rambla de Cervera. *Cuadernos de Geografía*, 34, 1-30.
- Segura Beltran, F. S. (1990). *Las ramblas valencianas. Algunos aspectos de geomorfología, sedimentología e hidrología*. València: Universitat de València.
- Segura Beltran, F. S. (1992). El relieve y las aguas. *Historia de Castellón*, 1, València: Editorial Prensa Valenciana, SA, 1-20.
- Segura Beltran, F.S. (1994). El Baix Maestrat. *Geografía de les comarques Valencianes*, 2. València: DCV Ediciones, 85-125.
- Segura Beltran, F. (2003). Rambles i barrancs: els rius de pedres. *Mètode. Popular Science Journal*, 38, 67-76.
- Segura Beltran, F. S. (2004). Els ventalls al.luvials i els processos d'inundació: el cas de les planes costaneres valencianes. *Cuadernos de Geografía*, 73/74, 207-232.
- Segura Beltran, F. S. (2006). Las inundaciones de la Plana de Castelló. *Cuadernos de Geografía*, 79, 75-100.

- Segura Beltrán, F. S. (2012). Quan la mar envaeix les desembocadures fluvials. Barrancs i cales, una relació necessària però no imprescindible. *Mètode. Science Studies Journal*, 74, 45-49.
- Segura Beltran, F. S. (2014). Medi físic, usos del sòl i producció agrícola: l'agricultura de Xert. *La Cooperativa Sant Marc de Xert. Història del cooperativisme i de l'oli com a font de riquesa. 50è aniversari (1964-2014)*. Biblioteca xertolina, 1 B e. 1. Benicarló: Onada Edicions, 15-36.
- Segura Beltran, F. S. (2017). *Canvis ambientals i antròpics recents en els sistemes fluvials mediterranis: crònica d'una destrucció anunciada*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- Segura Beltran F. S. & Beltran Segura, A. (2017). L'aigua al terme de Xert: factors de localització i tipologia d'entitats hídriques. *Centro de Estudios Maestrazgo*, 98, 30-58.
- Segura Beltran, F. S. & Carmona González, P. (1999). Las inundaciones en la Plana de Gandia: formas y procesos. *Cuadernos de Geografía*, 65-66, 45-60.
- Segura-Beltran, F. S. & Sanchis-Ibor, C. (2013). Assessment of channel changes in a Mediterranean ephemeral stream since the early twentieth century. The Rambla de Cervera, eastern Spain. *Geomorphology*, 201, 199-214.
- Segura-Beltrán, F. & Sanchis-Ibor, C. (2015). Restauración geomorfológica, cambios ambientales, imagen de referencia e imagen objetivo en ríos efímeros: reflexiones críticas. *II Congreso Ibérico de Restauración Fluvial*. Pamplona, Centro Ibérico de Restauración Fluvial, pp. 431-438.
- Segura Beltran, F. S., Pardo, J. E. & Sanjaume, E. (1997). Evolución cuaternaria de la Albufera de Torreblanca. *Cuaternario y Geomorfología*, 11, 1-12.
- Segura-Beltrán, F., Sanchis-Ibor, C., Morales-Hernández, M., González-Sanchis, M., Bussi, G., & Ortiz, E. (2016). Using post-flood surveys and geomorphologic mapping to evaluate hydrological and hydraulic models: The flash flood of the Girona River (Spain) in 2007. *Journal of Hydrology*, 541, 310-329.
- Segura Beltrán, F. S. & Sanchis Ibor, C. (2016). Acció antròpica, inundacions e incisió fluvial en el abanico aluvial del Palancia. *El Territorio Valenciano: Transformaciones Ambientales y Antrópicas*, pp. 59-62. Valencia: Universitat de València.
- Segura Beltran, F. S., Sanjaume, E. & Pardo, J. E. (1995). Evolución cuaternaria de las albuferas del sector septentrional del Golfo de València. *El Cuaternario del País Valenciano*. València: Universitat de València, 139-153.
- Segura Beltrán, F. S., Sanjaume, E., & Pardo-Pascual, J. E. (2016). Evolución pleistocena de la Albufera de Torreblanca o Prat de Cabanes. *El Territorio Valenciano: Transformaciones Ambientales y Antrópicas*. Valencia: Universitat de València, 99-102

Cómo citar este artículo:

Mateu Bellés, J. F. & Sanchis Ibor, C. (2024). Francesca Segura, entre aules i rambles. *Cuadernos de Geografía*, 112, x-x.

Esta obra está bajo una licencia de Creative Commons Reconocimiento-NoComercial-SinObraDerivada 4.0 Internacional.

